

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MICHALA BOBKA
přednesené dne 8. září 2016¹

Věc C-454/15

Jürgen Webb-Sämann
proti
Christopheru Seagonovi (jako insolvenčnímu správci majetku společnosti Baumarkt Praktiker
DIY GmbH)

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Hessisches Landesarbeitsgericht (Hesenský zemský pracovní soud, Německo)]

„Sociální politika — Směrnice 2008/94 — Ochrana zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele — Ustanovení o sociálním zabezpečení — Oblast působnosti — Povinnost členského státu zajistit přijetí opatření nezbytných k zajištění nabytých nebo nabývaných práv zaměstnanců na základě doplňkových systémů sociálního zabezpečení“

I – Úvod

1. Jürgen Webb-Sämann (žalobce) byl zaměstnán u společnosti Baumarkt Praktiker DIY GmbH a jejích právních předchůdkyň (dále jen „dlužník v platební neschopnosti“) na částečný úvazek. Zaměstnavatel srážel ze mzdy žalobce v původním řízení určité částky, které převáděl na příspěvky na důchodové zabezpečení. V říjnu 2013 bylo proti dlužníkovi v platební neschopnosti zahájeno insolvenční řízení. V jeho rámci bylo zjištěno, že v období od ledna do září 2013 neodváděl dlužník v platební neschopnosti příspěvky žalobce na důchodové zabezpečení ve prospěch příslušného penzijního fondu.

2. Předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v projednávané věci je, zda v případě platební neschopnosti zaměstnavatele článek 8 směrnice 2008/94/ES vyžaduje², aby finanční prostředky sražené zaměstnavatelem ze mzdy zaměstnance za účelem jejich vložení do doplňkového penzijního fondu, jež však zaměstnavatel ve skutečnosti nepoukázal na zvláštní účet, byly vyčleněny a vyloučeny z insolvenčního řízení.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. října 2008 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (Úř. věst. 2008, L 283, s. 36).

II – Právní rámec

A – Unijní právo

1. Směrnice 2008/94

3. V bodě 3 odůvodnění směrnice 2008/94 se uvádí, že „[j]e nezbytné přijmout předpisy na ochranu zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele a pro zaručení jejich minimální ochrany, především pro zaručení úhrady jejich nesplacených pohledávek, s ohledem na nezbytnost vyrovnaného hospodářského a sociálního rozvoje ve Společenství. Za tím účelem by členské státy měly zřídit instituce zajišťující úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců“.

4. Článek 1 vymezuje oblast působnosti směrnice v tom smyslu, že se vztahuje na „pohledávky zaměstnanců vznikající z pracovních smluv nebo pracovních poměrů vůči zaměstnavatelům, kteří se nacházejí v platební neschopnosti [...]“.

5. Články 3 až 5 směrnice se nacházejí v kapitole II nadepsané „Ustanovení o záručních institucích“. Článek 3 směrnice ukládá členským státům povinnost zřídit záruční instituce, které zajistí úhradu „nesplacených pohledávek zaměstnanců, které vyplývají z pracovních smluv nebo z pracovních poměrů [...]“. Takové instituce musí být podle čl. 5 písm. a) směrnice nezávislé na provozním jmění zaměstnavatelů a jejich majetek musí být vytvořen tak, aby nemohl být v úpadkovém řízení zabaven.

6. Článek 4 stanoví, že členské státy mohou omezit povinnost záručních institucí uhradit nesplacené pohledávky zaměstnanců. Členský stát může v tomto směru stanovit lhůtu, během níž musí záruční instituce uhradit nesplacené pohledávky. Článek 4 dále stanoví minimální úroveň, pod kterou by nemělo platit omezení odpovědnosti záručních institucí.

7. Články 6 až 8 tvoří kapitolu III směrnice, jež obsahuje ustanovení o sociálním zabezpečení. Článek 6 umožňuje členským státům „stanovit, že se [články týkající se povinností záručních institucí] nevztahují na příspěvky vyplývající z vnitrostátních zákonných systémů sociálního zabezpečení nebo z doplňkových zaměstnaneckých nebo mezioborových systémů sociálního zabezpečení, které stojí mimo zákonné systémy sociálního zabezpečení v členských státech“.

8. Článek 8 stanoví, že „[č]lenské státy zajistí, aby byla přijata nezbytná opatření na ochranu zájmů zaměstnanců a osob, které již odešly z podniku nebo provozovny zaměstnavatele ke dni vzniku platební neschopnosti zaměstnavatele, pokud jde o nabytá nebo nabývaná práva na starobní důchody, včetně pozůstalostních důchodů, na základě doplňkových zaměstnaneckých nebo mezioborových systémů sociálního zabezpečení, které stojí mimo vnitrostátní zákonné systémy sociálního zabezpečení“.

2. Směrnice 2003/41/ES

9. Bod 9 odůvodnění směrnice 2003/41³ stanoví, že „členské státy [si] mají podržet plnou odpovědnost za organizaci svých důchodových systémů [...]“. V bodě 18 odůvodnění se uznává, že „[v] případě úpadku přispívajícího podniku čelí účastníci penzijního plánu riziku ztráty jak svého zaměstnání, tak svých získaných důchodových práv. Proto je nutné zajistit jasné oddělení podniku od instituce a k ochraně účastníků penzijního plánu stanovit minimální normy obezřetnosti“.

3 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/41/ES ze dne 3. června 2003 o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi (Úř. věst. 2003, L 235, s. 10; Zvl. vyd. 05/04, s. 350).

10. Článek 8 ukládá každému členskému státu zajistit, aby „byl přispívající podnik právně oddělen od instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění, aby byla aktiva instituce chráněna v zájmu účastníků penzijního plánu a příjemců důchodových dávek v případě úpadku přispívajícího podniku“.

B – Německé právo

11. Ustanovení § 47 Insolvenzordnung (německé nařízení o insolvenčním řízení⁴) umožňuje vyloučení majetku z insolvenčního řízení, pokud dotčená osoba prokáže existenci věcného nebo osobního práva k danému majetku a doloží, že předmětný majetek nemá být součástí insolvenčního řízení.

12. Podle písemné odpovědi poskytnuté německou vládou v projednávané věci § 165 odst. 1 Sozialgesetzbuch, Drittes Buch (zákoník sociálního zabezpečení, část III⁵) stanoví, že zaměstnanci společností v platební neschopnosti mají právo na náhradu, pokud byli zaměstnáni na území státu a pokud v okamžiku zahájení insolvenčního řízení měli dosud práva na odměnu za předchozí tři měsíce trvání pracovního poměru.

13. Podle § 165 odst. 2 třetí věty, platí, že pokud zaměstnanec převedl část své mzdy na příspěvky na důchodové zabezpečení, má se pro účely výpočtu náhrady určené zaměstnancům společností v platební neschopnosti za to, že k uvedenému převodu nedošlo, pokud zaměstnavatel tyto příspěvky neodvedl ve prospěch příslušného penzijního fondu nebo pojišťovny.

14. V písemné odpovědi Soudnímu dvoru odkazuje německá vláda také na § 7 Betriebsrentengesetz (zákon o podnikových důchodech⁶). Ustanovení § 7 chrání získaná práva zaměstnanců na dávky ze systému zaměstnaneckého penzijního pojištění tím, že jim umožňuje požadovat od Pensions-Sicherung-Verein (záruční penzijní sdružení) částku, kterou by zaměstnavatel odvedl ve prospěch jejich penzijního nebo pojistného fondu v případě, že by nedošlo k zahájení insolvenčního řízení.

III – Skutkový stav, vnitrostátní řízení a předběžná otázka

15. Žalobce byl ode dne 18. listopadu 1996 zaměstnán dlužníkem v platební neschopnosti na částečný úvazek.

16. Ze soudního spisu vyplývá, že na základě kolektivní smlouvy mohli zaměstnanci dlužníka v platební neschopnosti využít čtyř různých možností srážek ze mzdy pro účely příspěvků na důchodové zabezpečení: i) přeměna příspěvku na stravu na příspěvek do doplňkového systému sociálního zabezpečení ve výši 275 eur ročně; ii) jednorázová roční platba ve výši 300 eur (160,08 eura u zaměstnanců na částečný úvazek); iii) přeměna části mzdy ve výši až 50 eur měsíčně; a iv) přeměna příspěvku na dovolenou ve výši 500 eur ročně.

17. Zaměstnanci mohli zvolit jednu či více z uvedených možností. Příslušné částky byly poté sraženy z mezd zaměstnanců a převedeny na příspěvky na důchodové zabezpečení za účelem jejich odvedení ve prospěch penzijního fondu.

18. Z písemného vyjádření žalobce vyplývá, že zvolil všechny čtyři možnosti.

4 — Nařízení o insolvenčním řízení ze dne 5. října 1994 (BGBl. 1994 I, s. 2866), naposled pozměněné ustanovením § 16 zákona ze dne 20. listopadu 2015 (BGBl. 2015 I, s. 2010).

5 — Část III zákoníku sociálního zabezpečení, § 1 zákona ze dne 24. března 1997, BGBl. 1997 I, s. 594 a 595, naposled pozměněné § 3 zákona ze dne 3. března 2016 (BGBl. 2016 I, s. 369).

6 — Zákon o podnikových důchodech ze dne 19. prosince 1974 (BGBl. 1974 I, s. 3610), naposled pozměněný ustanovením § 1 zákona ze dne 21. prosince 2015 (BGBl. 2015 I, s. 2553).

19. Dne 1. října 2013 bylo ve věci majetku dlužníka zahájeno insolvenční řízení. Insolvenčním správcem byl jmenován Christopher Seagon (žalovaný).

20. Žalobce v řízení před předkládajícím soudem uvádí, že dlužník měl uhradit částku ve výši 1 017,56 eur, sraženou z jeho mzdy a převedenou na příspěvky na důchodové zabezpečení za období od ledna do června 2013⁷, na účet jeho zaměstnaneckého penzijního fondu u Hamburger Pensionskasse⁸.

21. Žalobce tvrdí, že jelikož dlužník v platební neschopnosti nepřevedl dotyčné finanční prostředky ve prospěch penzijního fondu, má nárok na vyloučení daných částek z insolvenčního řízení podle § 47 německého nařízení o insolvenčním řízení. Uvádí, že zmíněné částky jsou drženy v jeho prospěch ve svěřenské úschově (na základě dohody o správě svěřeného majetku).

22. Žalobce tvrdí, že nebudou-li uvedené částky vyloučeny z insolvenčního řízení, dojde k porušení článku 8 směrnice 2008/94.

23. Insolvenční správce tvrdí, že mezi žalobcem a dlužníkem v platební neschopnosti nedošlo k uzavření žádné dohody o správě svěřeného majetku. Navíc vzhledem k tomu, že sporné částky nebyly nikdy vyňaty z majetku zaměstnavatele, insolvenční správce tvrdí, že nemohou být vyloučeny z insolvenčního řízení podle § 47 německého nařízení o insolvenčním řízení.

24. Arbeitsgericht (pracovní soud) žalobcovu žalobu zamítl. Měl přitom za to, že jelikož se žalobce nedomáhá úhrady daných částek ve svůj prospěch, nýbrž ve prospěch penzijního fondu, postrádá jeho nárok jakýkoli základ. Dále konstatoval, že žalobce neprokázal, že s dlužníkem uzavřel dohodu o správě svěřeného majetku. Ostatně, i kdyby tuto skutečnost bylo možné prokázat, nepřichází právo na vyloučení v úvahu z důvodu nemožnosti identifikovat relevantní částky z peněz podléhajících insolvenčnímu řízení.

25. Žalobce se proti zmíněnému rozsudku odvolal k předkládajícímu soudu. Má za to, že ve věci částek sražených z jeho mzdy za účelem jejich odvedení ve prospěch penzijního fondu došlo k uzavření dohody o správě svěřeného majetku s dlužníkem.

26. Ve světle argumentů přednesených žalobcem se Hessisches Landesarbeitsgericht (Hesenský zemský pracovní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je vnitrostátní výklad právní úpravy, podle níž se na nesplacené mzdové pohledávky, které byly zaměstnavateli přenechány do úschovy, aby je k určitému dni odvedl penzijnímu fondu, avšak zaměstnavatel dané částky ve skutečnosti nepřevedl na zvláštní účet, a z tohoto důvodu se na ně nevztahuje právo na vyloučení věci z insolvenčního řízení vedeného proti majetku zaměstnavatele (Aussonderungsrecht) podle § 47 německého nařízení o insolvenčním řízení, v rozporu s článkem 8 směrnice 2008/94/ES nebo jinými unijními právními předpisy?“

27. Písemná vyjádření předložili žalobce, žalovaný a Komise. V souladu s čl. 61 odst. 1 svého jednacího řádu zaslal Soudní dvůr německé vládě otázku, již měla písemně zodpovědět před jednáním. Žalobce, žalovaný, Komise a německá vláda přednesli ústní vyjádření na jednání konaném dne 4. července 2016.

7 — Jedná se sice o skutkovou otázku, jejíž posouzení přísluší vnitrostátnímu soudu, pro vyloučení pochybností však vycházím z toho, že zaměstnavatel neodvedl příspěvky za dobu devíti měsíců (tedy od ledna do září 2013). Žalobce však uplatňuje neodvedené příspěvky jen za dobu šesti měsíců. Z písemné odpovědi německé vlády na otázku položenou Soudním dvorem vyplývá, že je tomu tak proto, že na základě § 165 zákoníku sociálního zabezpečení již obdržel náhradu za dobu tří měsíců (včetně neuhrazených příspěvků na důchodové zabezpečení), a to za období od července do září 2013. To na jednání potvrdil i žalovaný.

8 — Konečná částka uvedená předkládajícím soudem, která vychází z poměrného výpočtu příspěvků žalobce na důchodové zabezpečení od ledna do června 2013.

IV – Posouzení

28. Problémy vyplývajícími z otázky položené vnitrostátním soudem se budu zabývat ve třech částech tohoto stanoviska.

29. Zaprvé se v návaznosti na vyjádření předložená zúčastněnými stranami budu nejprve zabývat otázkou, jaká konkrétní ustanovení unijního práva jsou relevantní pro zodpovězení položené otázky. Ve shodě s předkládajícím soudem mám za to, že ustanovením, které má v projednávané věci největší význam, je skutečně článek 8 směrnice 2008/94.

30. Zadruhé navrhu odpověď na konkrétní otázku položenou předkládajícím soudem. Mám za to, že článek 8 směrnice 2008/94 nevyžaduje, aby finanční prostředky sražené zaměstnavatelem, který je nyní v platební neschopnosti, ze mzdy zaměstnance za účelem jejich vložení do doplňkového penzijního fondu⁹, jež však zaměstnavatel ve skutečnosti nepoukázal na zvláštní účet nebo neodvedl penzijnímu fondu, byly vyloučeny z insolvenčního řízení.

31. Zatřetí za účelem poskytnutí úplné a užitečné odpovědi vnitrostátnímu soudu doplním na závěr několik poznámek v tom směru, jakého výsledku musí členské státy dosáhnout na základě článku 8. Uvedu rovněž několik praktických poznámek k významu prostředků, které členské státy zvolí pro účely dosažení takového výsledku.

A – Vymezení relevantních unijních právních předpisů a ustanovení

1. Relevantní sekundární unijní právo

32. Žalobce ve svém vyjádření odkazuje na směrnici 2003/41. Zaměřuje se zejména na požadavek stanovený článkem 8 uvedené směrnice, podle něhož členské státy musí zajistit právní oddělení mezi zaměstnavatelem¹⁰ a penzijním fondem tak, aby byla aktiva fondu chráněna v případě úpadku či platební neschopnosti zaměstnavatele.

33. Oddělení zaměstnavatele od penzijního fondu sice do určité míry zajišťuje ochranu důchodových nároků zaměstnanců, samo o sobě však nepostačuje k řešení problémů vyvstávajících v projednávané věci¹¹. Existence právního oddělení mezi penzijním fondem a zaměstnavatelem neřeší problém, který vzniká tehdy, když zaměstnavatel neodvede ve skutečnosti příspěvky zaměstnance na důchodové zabezpečení penzijnímu fondu, ledaže by byl požadavek na právní oddělení mezi penzijním fondem a zaměstnavatelem vykládán velmi široce, a to tak, že se jedná o požadavek na bezprostřední a automatické oddělení jejich majetku. Takový extrémnější výklad však ze znění článku 8 směrnice 2003/41 nevyplyvá. Mám tedy za to, že oddělení penzijního fondu od zaměstnavatele má význam pouze tehdy, pokud se předmětné finanční prostředky skutečně *nacházejí* v daném penzijním fondu.

9 — V celém tomto stanovisku používám obecně bez rozlišení pojmy „penzijní fond“ a „systém penzijního pojištění“. Jsem si vědom, že v rámci německého práva má pojem „Pensionkasse“ (nebo v angličtině „pension fund“) zvláštní právní význam. Používám-li tyto výrazy, je jimi – není-li uvedeno jinak – míněn nejen uvedený druh fondu podle německého práva, ale všechny druhy doplňkových systémů sociálního zabezpečení.

10 — V článku 8 směrnice 2003/41 se používá pojem „příspěvající podnik“. Pojem „příspěvající podnik“ je v čl. 6 písm. c) vymezen tak, že se jedná o podnik nebo jiný subjekt, který zahrnuje „jednu nebo více právnických nebo fyzických osob nebo se z nich skládá, který působí jako zaměstnavatel nebo jako osoba samostatně výdělečně činná nebo jejich kombinace a který platí příspěvky instituci zaměstnaneckého penzijního pojištění“. V tomto stanovisku používám kratší pojem „zaměstnavatel“, neboť se jedná o pojem přímo relevantní v projednávané věci v kontextu směrnice 2003/41.

11 — Rovněž viz bod 81 a následující tohoto stanoviska.

34. Výše uvedené podtrhují i skutkové okolnosti projednávané věci. Požadavek na právní oddělení mezi dlužníkem v platební neschopnosti (zaměstnavatelem) a Hamburger Pensionskasse pro účely ochrany majetku posledně jmenovaného fondu byl ve skutečnosti splněn. Finanční prostředky, které se skutečně nacházejí v Hamburger Pensionskasse, jsou proti insolvenčnímu řízení vedenému proti zaměstnavateli bezpečně chráněny¹². Zůstává však otázkou, co se stane s finančními prostředky, které se stále nacházejí u zaměstnavatele, ačkoli měly být odvedeny penzijnímu fondu.

35. Ve shodě s předkládajícím soudem mám tedy za to, že směrnice 2003/41 má pro řešení praktického problému vyplývajícího z projednávané věci jen omezený význam. Vlastní analýzu uvedeného problému je třeba provést podle směrnice 2008/94.

2. Relevantní ustanovení směrnice 2008/94

36. Jedním z argumentů, které Komise vznáší ve svém písemném vyjádření, je, že relevantním ustanovením je v projednávané věci článek 3 směrnice 2008/94, a nikoli její článek 8. Komise sice od tohoto tvrzení na jednání upustila, obdobný argument však na jednání uplatnili i žalovaný a německá vláda. Považuji proto za nezbytné vymezit obecnou hranici mezi články 3 a 8 směrnice a na základě tohoto východiska pak určit, které z obou uvedených ustanovení je v projednávané věci použitelné.

a) Hranice mezi články 3 a 8 směrnice 2008/94

37. Mám za to, že články 3 a 8 se do určité míry překrývají. Oba články poskytují navzájem se doplňující formy ochrany. Mohou se uplatnit i souběžně, jak uvedla Komise na jednání.

38. Podle článku 6 směrnice 2008/94 může členský stát stanovit, že se povinnosti záručních institucí nevztahují na příspěvky do zákonných nebo doplňkových penzijních fondů. Z toho vyplývá, že nestanoví-li členský stát jinak, spadají příspěvky na důchodové zabezpečení v zásadě do působnosti článku 3.

39. Článek 8 se týká zájmů zaměstnanců, pokud jde o jejich práva na starobní důchody na základě doplňkových systémů sociálního zabezpečení. Logicky vzato zajišťují příspěvky na důchodové zabezpečení v konečném důsledku financování budoucích důchodových práv zaměstnance. Mezi články 3 a 8 tedy existuje přirozená vazba.

40. Články 3 a 8 však mají patrně mírně odlišný cíl a účel. Jejich oblast působnosti a obsah tak nejsou zcela zaměnitelné. To ostatně vysvětluje, proč směrnice neobsahuje v tomto směru jen jeden článek, ale dvě samostatná ustanovení, a proč se články 3 a 8 nacházejí v různých kapitolách směrnice. Rozdíly mezi oběma ustanoveními jsou následující:

41. Zprvce cílem článku 3 je zaručit prostřednictvím nezávislé záruční instituce úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců vyplývajících z jejich pracovního poměru. Jednou z takových pohledávek může být pohledávka za příspěvky na důchodové zabezpečení, které zaměstnanci přísluší jako součást jeho mzdy a které měl zaměstnavatel odvést penzijnímu fondu. To, jak vysvětluji v bodě 38 tohoto stanoviska, je zřejmé ze znění článku 6, z něhož vyplývá, že se článek 3 v zásadě vztahuje na příspěvky na důchodové zabezpečení. Článek 3 však odkazuje obecně na „nesplacené pohledávky“. Zahrnuje tedy i různé jiné formy mzdových pohledávek vyplývajících z pracovních smluv, jako je odstupné (kde tak stanoví vnitrostátní právo) a mzda, nikoli jen příspěvky na důchodové zabezpečení.

42. Naproti tomu má článek 8 užší věcnou působnost. Na rozdíl od článku 3 je věcná působnost článku 8 omezena na doplňkové penzijní fondy, a nikoli obecně na jakékoli nesplacené pohledávky.

12 — To musí opět s konečnou platností potvrdit vnitrostátní soud.

43. Zadruhé článek 3 v zásadě zaručuje, že zaměstnanci skutečně obdrží to, na co již získali nárok. To je zjevné z použití pojmu „*nesplacené pohledávky*“, z něhož vyplývá, že relevantní pohledávky vznikly v minulosti během doby trvání pracovního poměru a nebyly dosud uhrazeny.

44. Oproti tomu se článek 8 zaměřuje na jiný okamžik. Ukládá členským státům povinnost zajistit ochranu zájmů zaměstnanců, pokud jde o „nabytá nebo nabývaná práva na starobní důchody“ v rámci doplňkových systémů sociálního zabezpečení. Použití výrazů „nabytá“ a „nabývaná“ naznačuje, že se článek 8 týká práv, která vznikají v současnosti nebo vzniknou v budoucnosti¹³.

45. Zatřetí cílů článků 3 a 8 má být dosaženo různými způsoby. Zatímco cíle článku 3 má být dosaženo platbami zaměstnancům, článek 8 umožňuje členským státům přijmout „nezbytná opatření“, aniž je vymezeno, o jaká opatření se jedná. Lze jej provést řadou různých způsobů, nejen formou plateb zaměstnancům¹⁴.

46. Začtvrté a konečně se liší i zájmy chráněné články 3 a 8. Článek 3 patrně řeší krátkodobý „šok“, kterému zaměstnanec čelí v případě platební neschopnosti zaměstnavatele. Výše uvedené je zmíněno ve stanovisku Hospodářského a sociálního výboru k návrhu Komise směrnice 80/987, v němž výbor upozorňuje, že zaměstnanci v průběhu insolvenčního řízení vedeného proti jejich zaměstnavateli „nutně potřebují obdržet svou mzdu, aby byli schopni hradit své každodenní výdaje a výdaje své rodiny“¹⁵. Obdobně generální advokátka J. Kokott ve svém stanovisku ve věci Robins rovněž uznala, že nevyplacení mezd podle článku 3 trvá zpravidla „krátkou dobu“ a zaměstnanci „na to mohou relativně rychle reagovat“¹⁶.

47. Naproti tomu je účelem článku 8 chránit dlouhodobá důchodová práva zaměstnanců. Zpráva Komise o provedení směrnice Rady 80/987 potvrzuje uvedené rozlišení mezi články 3 a 8, když se v ní uvádí, že článek 8 „již není otázkou zaručení mzdy, ale práva na starobní důchod“¹⁷. Jak uvedla generální advokátka J. Kokott ve stanovisku ve věci Robins, „krácení důchodových nároků působí po celou dobu pobírání důchodu“¹⁸ a zaměstnanec zřejmě nemá možnost takový výpadek nahradit¹⁹. Právě z tohoto důvodu pouhé vrácení „příspěvků“ na důchodové zabezpečení, které předvídají články 6 a 3 směrnice, nepostačuje k zajištění ochrany „práv“ podle článku 8, neboť dlouhodobě „nezaručuje splnění povinnosti uhradit současné i budoucí dávky“²⁰.

13 — To potvrzuje rovněž zpráva Komise o provedení směrnice Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (směrnice 80/987 předcházela směrnici 2008/94: Úř. věst. 1980, L 283, s. 23; Zvl. vyd. 05/01, s. 217). Znění článku 8 zůstalo ve směrnici 2008/94 beze změny. Ve zprávě bylo s ohledem na článek 8 uvedeno, že základním cílem je „chránit budoucí pohledávky“, COM(95) 164 final, s. 48.

14 — Viz bod 67 a následující tohoto stanoviska.

15 — Stanovisko k návrhu směrnice Rady o sbližování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (Úř. věst. 1979, C 105, s. 14, bod 1.3).

16 — Stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Robins a další (C-278/05, EU:C:2006:476, bod 61).

17 — Zpráva Komise o provedení směrnice Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, COM(95) 164 final, s. 46.

18 — Stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Robins a další (C-278/05, EU:C:2006:476, bod 65).

19 — Jak totiž naznačuje akademická literatura, ztráta zaměstnaneckých důchodových práv může být u řady zaměstnanců nejvážnějším důsledkem platební neschopnosti zaměstnavatele: Watson, *EU Social and Employment Law* (OUP, 2014), bod 13.45.

20 — Zpráva Komise o provedení směrnice Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, COM(95) 164 final, s. 52, pokud jde o rozbor řeckých právních předpisů, jež zajišťovaly (přínejmenším v době vydání zprávy) výhradně vrácení příspěvků.

b) Ustanovení relevantní v projednávané věci

48. Ačkoli se články 3 a 8 do určité míry navzájem liší, pokud jde o oblast jejich působnosti, strukturu a zaměření, jak je popsáno v předchozí části, zároveň také uznávám, že určitá věc může spadat současně pod obě zmiňovaná ustanovení. To je přesně situace, pokud jde o příspěvky na důchodové zabezpečení, které lze klasifikovat jako „nesplacené pohledávky“ ve smyslu článku 3, ale v konečném důsledku rovněž zajišťují financování nabytých a nabývaných práv na starobní důchody v rámci doplňkových systémů sociálního zabezpečení ve smyslu článku 8.

49. Mám tedy za to, že projednávaná věc spadá do oblasti působnosti článku 3 i článku 8 směrnice 2008/94. Jelikož se Německo patrně nerozhodlo vyloučit ve smyslu článku 6 směrnice příspěvky na důchodové zabezpečení z dosahu povinností svých záručních institucí zřízených podle článku 3, má žalobce právo na úhradu svých nesplacených příspěvků na důchodové zabezpečení za období stanovené německými právními předpisy provádějícími články 3 až 5²¹. Podle německých právních předpisů uvedených v písemné odpovědi německé vlády na otázku položenou Soudním dvorem činí tato doba tři měsíce.

50. Jelikož se navíc projednávaná věc týká doplňkového penzijního fondu, který neměl v důsledku neodvedení příspěvků žalobce zaměstnavatelem dostatečné finanční krytí, budou dotčena i budoucí důchodová práva žalobce, a projednávaná věc tedy spadá do oblasti působnosti článku 8. Skutečnost, že nedostatečné finanční krytí spadá do oblasti působnosti článku 8 směrnice, již Soudní dvůr potvrdil v rozsudku Hogan²².

51. Pokud je mi známo, žalobce již v projednávané věci obdržel úhradu (včetně jeho příspěvků na důchodové zabezpečení) za tři měsíce předcházející zahájení insolvenčního řízení proti dlužníkovi v platební neschopnosti, a to podle německých právních předpisů provádějících články 3 až 5 směrnice²³. Dlužník v platební neschopnosti však v projednávané věci neodvedl příspěvky žalobce na důchodové zabezpečení jeho penzijnímu fondu za dobu devíti měsíců. Otázka tedy zní, zda má ochrana nabytých a nabývaných práv na důchod podle článku 8 nějaký vliv či význam, pokud jde o zbývajících šest měsíců, po které nebyly odváděny příspěvky žalobce na důchodové zabezpečení. Právě touto otázkou se budu zabývat ve zbývajících částech tohoto stanoviska.

B – Odpověď na konkrétní otázku položenou předkládajícím soudem

52. Podstatou předběžné otázky vnitrostátního soudu je, zda v případě platební neschopnosti zaměstnavatele článek 8 směrnice 2008/94 vyžaduje, aby finanční prostředky sražené zaměstnavatelem ze mzdy zaměstnance za účelem jejich vložení do doplňkového penzijního fondu, jež však zaměstnavatel ve skutečnosti nepoukázal na zvláštní účet, byly vyloučeny z insolvenčního řízení vedeného proti majetku zaměstnavatele. Jinými slovy otázka zní, zda má článek 8 natolik širokou působnost, že vyžaduje, aby relevantní ustanovení vnitrostátních insolvenčních předpisů, jež neobsahují žádná specifická pravidla pro řešení takové konkrétní situace, byla změněna nebo zůstala nepoužita.

53. Stručná odpověď na uvedenou konkrétní otázku podle mého názoru zní, že „nikoli“. Tuto odpověď však dávám s výhradou. Hlavní důvod záporné odpovědi je nasnadě: shledávám obtížným vykládat takový nástroj minimální harmonizace, jako je směrnice 2008/94, a zejména takové záměrně volně formulované ustanovení uvedené směrnice, jako je článek 8 (který ponechává členským státům značný

21 — Ustanovení § 165 zákoníku sociálního zabezpečení, část III, uvedené německou vládou v její písemné odpovědi i na jednání.

22 — Rozsudek ze dne 25. dubna 2013, Hogan a další (C-398/11, EU:C:2013:272, body 37 až 40). Viz rovněž stanovisko generálního advokáta Lenze ve věci Komise v. Itálie (22/87, EU:C:1988:500, bod 49).

23 — Tedy za období od července do září 2013. Stalo se tak podle § 165 zákoníku sociálního zabezpečení, části III, kterým se, jak potvrdila německá vláda na jednání, provádí článek 3 směrnice 2008/94.

prostor pro uvážení, pokud jde o způsob jeho provedení), způsobem, který v konečném důsledku vyžaduje zavedení velmi konkrétního ustanovení do právního řádu členského státu, jako je norma vyžadující vyloučení neodvedených příspěvků na důchodové zabezpečení z insolvenčního řízení proti zaměstnavateli.

1. Směrnice 2008/94 je nástroj minimální harmonizace

54. Uvedenou směrnicí lze jen těžko považovat za všelék na všechny nepříznivé dopady platební neschopnosti zaměstnavatele na jeho zaměstnance. Stanoví pouze minimální unijní standardy, pod něž nesmí ochrana zaměstnanců ze strany členských států klesnout, avšak nad jejichž rámec mohou členské státy jít dle svého uvážení²⁴.

55. To potvrzují dva aspekty směrnice. Zprvč bod 3 odůvodnění směrnice 2008/94 vyjasňuje, že cílem směrnice je „zaručení [...] minimální ochrany“ zaměstnanců v případě platební neschopnosti jejich zaměstnavatele. Dále se v něm uvádí, že brát ohled je třeba na „nezbytnost vyrovnaného hospodářského a sociálního rozvoje ve Společenství“.

56. Zadruhé článek 11 směrnice 2008/94 stanoví, že se směrnice nedotýká práva členských států uplatňovat nebo přijímat právní a správní předpisy, které jsou pro zaměstnance příznivější. Jinými slovy, směrnice 2008/94 stanoví minimální úroveň ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti jejich zaměstnavatele, nad kterou mohou členské státy bez omezení stanovit či rozšířit uvedenou ochranu, považují-li to za vhodné²⁵. Tento závěr podporuje i původní návrh Komise směrnice 80/987 a zpráva Komise o provedení směrnice Rady 80/987. V obou uvedených dokumentech se s ohledem na (nynější) článek 11 směrnice 2008/94 uvádí, že daný článek dokládá, že směrnice zavádí pouze minimální ochranu zaměstnanců²⁶.

57. Skutečnost, že směrnice zavádí minimální harmonizaci, znamená, že by výklad ustanovení směrnice neměl být nadměrně direktivní. Výklad směrnice 2008/94 namísto toho vyžaduje vyvážený přístup odrážející minimální ochranu zaměstnanců, jíž má směrnice dosáhnout. Se zřetelem k této skutečnosti nyní přistoupím k výkladu samotného článku 8.

2. Volná formulace článku 8 směrnice 2008/94

58. Článek 8 je formulován obzvláště mlhavě. Ukládá členským státům dosáhnout určitého výsledku: zajistit ochranu zájmů zaměstnanců ohledně nabytých či nabývaných práv na starobní důchod. Uvedené ustanovení však zejména nestanoví způsob, jímž má být daná ochrana zaručena.

24 — Viz rozsudek ze dne 25. ledna 2007, Robins a další (C-278/05, EU:C:2007:56, bod 40), v kontextu směrnice 80/987, která předcházela směrnicí 2008/94. Rovněž viz rozsudky ze dne 11. září 2003, Walcher (C-201/01, EU:C:2003:450, bod 38); ze dne 18. října 2001, Gharehveran (C-441/99, EU:C:2001:551, bod 26); ze dne 14. července 1998, Regeling (C-125/97, EU:C:1998:358, bod 20); ze dne 10. července 1997, Maso a další (C-373/95, EU:C:1997:353, bod 56); ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a další (spojené věci C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428, bod 3), a ze dne 2. února 1989, Komise v. Itálie (C-22/87, EU:C:1989:45, bod 23).

25 — Mimo jiné viz rozsudky ze dne 10. července 2014, Julian Hernández a další (C-198/13, EU:C:2014:2055, body 44 a 45), a ze dne 18. dubna 2013, Mustafa (C-247/12, EU:C:2013:256, bod 42 a citovaná judikatura).

26 — Viz návrh Komise směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, COM(78) 141 final, s. 7, a zpráva Komise o provedení směrnice Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, COM(95) 164 final, s. 59.

59. To byl patrně úmysl normotvůrce, jak ostatně dokládají přípravné práce ke směrnici 2008/94 a směrnici jí předcházející, tedy směrnici 80/987. Původní směrnice, tedy směrnice 80/987, byla jednou ze tří směrnic přijatých v rámci Sociálního akčního programu na období 1974 až 1976, jehož účelem bylo řešit sociální dopady restrukturalizace podniků vyplývající ze zesílené hospodářské soutěže po odstranění překážek obchodu. Dalšími dvěma směrnicemi byly směrnice 77/187/EHS o právech zaměstnanců v případě převodů podniků²⁷ (nyní směrnice 2001/23/ES²⁸) a směrnice 75/129/EHS o hromadném propouštění²⁹.

60. Všechny tři směrnice tvoří součást téhož legislativního balíčku. Směrnice 77/187 a 75/129 tedy mohou poskytnout užitečné informace o relevantním kontextu, pokud jde o výklad směrnice 80/987 a nyníjší směrnice 2008/94.

61. Návrh Komise směrnice 80/987 v souvislosti s (nynějším) článkem 8 směrnice 2008/94 konkrétně odkazuje na směrnici 77/187. Komise uvádí, že článek 8 sleduje stejné řešení téhož problému, které již bylo použito ve směrnici 77/187 o převodu podniků³⁰. Znění článku 8 směrnice 80/987 je ve skutečnosti téměř totožné se zněním čl. 3 odst. 3 směrnice 77/187 [nyní čl. 3 odst. 4 písm. b) směrnice 2001/23].

62. Komise při přijímání směrnice 77/187 upustila od svého původního záměru upravit v rámci článku 3 harmonizovaným způsobem převod doplňkových důchodových práv. Uvedla pro to následující důvod: „požadavky, druhy a povaha [důchodových] závazků se natolik liší a způsoby jejich organizace jsou natolik rozmanité, že nelze ve směrnici stanovit konkrétní pravidla Společenství. Ta ostatně nejsou nezbytná ani pro dosažení cílů směrnice. Z tohoto důvodu navrhovaná směrnice ukládá pouze členským státům zajistit, aby zaměstnanci neztratili svá práva, a ponechává na nich volbu způsobu a prostředků dosažení tohoto cíle“³¹.

63. Z toho vyplývá, že Komise ponechala členským státům široký prostor pro uvážení, pokud jde o prostředky ochrany práv zaměstnanců v rámci doplňkových systémů sociálního zabezpečení podle směrnice 77/187. Stejný přístup byl uplatněn u článku 8 směrnice 80/987 (nyní článek 8 směrnice 2008/94).

64. Uvedený závěr podporuje i změna znění článku 8 směrnice 80/987. V návrhu Komise bylo původně uvedeno, že „členské státy *přijmou* opatření nezbytná k [...]“³². Tato formulace byla posléze Radou změněna tak, že v konečné verzi směrnice 80/987 zní takto: „[č]lenské státy *zajistí*, aby byla přijata nezbytná opatření [...]“. To patrně dává členským státům ještě širší možnost volby, pokud jde o prostředky zajištění ochrany systémů penzijního pojištění pro zaměstnance³³. Podle posledně uvedeného znění nejsou například povinny přijmout daná opatření samy, ale mohou tuto povinnost uložit jinému orgánu či dokonce zaměstnavateli³⁴.

27 — Směrnice Rady ze dne 14. února 1977 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů (Úř. věst. 1977, L 61, s. 26).

28 — Směrnice Rady ze dne 12. března 2001 (Úř. věst. 2001, L 82, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 98).

29 — Směrnice Rady ze dne 17. února 1975 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se hromadného propouštění (Úř. věst. 1975, L 48, s. 29).

30 — Návrh Komise směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, COM(78) 141 final, s. 7.

31 — Pozměněný návrh směrnice Rady o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se zachování práv a výhod zaměstnanců v případě sloučení, převzetí a splnutí, COM(75) 429 final, s. 8.

32 — Návrh Komise směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, COM(78) 141 final, s. 7, článek 7 původního návrhu.

33 — Viz stanovisko generálního advokáta C. O. Lenze ve věci Komise v. Itálie (22/87, EU:C:1988:500, bod 50).

34 — Viz obdobné zjištění v rozsudku ze dne 25. ledna 2007, Robins a další (C-278/05, EU:C:2007:56, bod 37).

65. Soudní dvůr konečně uvedl, že článek 8 dává členským státům „značný prostor pro uvážení“, pokud jde o určení prostředků k dosažení cíle tohoto článku³⁵.

3. Dílčí závěr

66. Shrňme-li výše uvedené, je směrnice 2008/94 nástrojem minimální harmonizace. Článek 8 je formulován zvláště široce a záměrně ponechává členským státům „značný prostor pro uvážení“. Z těchto důvodů mám za to, že by Soudní dvůr neměl stanovit konkrétní prostředky, jimiž mají členské státy dosáhnout cíle článku 8.

67. Členský stát se zajisté může rozhodnout, že cíle článku 8 dosáhne zavedením povinnosti vyčlenit příspěvky na důchodové zabezpečení z insolvenčního řízení, jak navrhuje žalobce. Členský stát však není povinen tak učinit, zajistí-li ochranu předvídanou článkem 8 jinak.

68. Uvedený závěr podporuje i zpráva Komise o provedení směrnice 80/987, v níž jsou uvedeny následující příklady možných způsobů splnění cíle článku 8: stanovení povinnosti vytvářet rezervní fondy, dohled nad investicemi, dohled nad pojistnou matematikou, nezávislost fondu za všech okolností, pojištění apod.³⁶. Z toho vyplývá, že cíle článku 8 lze plně dosáhnout za použití celé řady metod, z nichž však žádná není povinná.

69. Taková odpověď na otázku předkládajícího soudu dává rovněž smysl z praktického hlediska. Účelem směrnice 2008/94 není upravit a harmonizovat v plném rozsahu vnitrostátní důchodové či insolvenční právo. Insolvenční a důchodové právo jsou navíc na vnitrostátní úrovni vysoce komplikované a technické obory. Členské státy si tedy ponechávají kontrolu nad organizací insolvenčního řízení a pořadím věřitelů³⁷. Výklad článku 8 v tom smyslu, že se k zajištění příspěvků zaměstnanců na důchodové zabezpečení vyžaduje vyloučení finančních prostředků, by zřejmě významně zasahoval do způsobu, jímž členské státy stanoví prioritu věřitelů v insolvenčním řízení³⁸. Nic nenasvědčuje tomu, že by článek 8 směrnice 2008/94 měl mít takto dalekosáhlé účinky³⁹.

70. Navrhuji tedy, aby Soudní dvůr odpověděl na konkrétní předběžnou otázku takto: článek 8 směrnice 2008/94 nevyžaduje, aby z insolvenčního řízení vedeného proti majetku zaměstnavatele byly vyloučeny nesplacené mzdové pohledávky, které byly svěřeny zaměstnavateli za účelem jejich odvedení penzijnímu fondu k určitému datu, ale které zaměstnavatel nepoukázal na zvláštní účet.

C – Dovětek k článku 8

71. Nad rámec již poskytnuté odpovědi na konkrétní otázku položenou předkládajícím soudem mám za to, že je v projednávané věci namístě uvést na závěr několik poznámek. Tyto poznámky se týkají výsledku zamýšleného článkem 8 a účinnosti metod zvolených členskými státy k dosažení tohoto výsledku.

35 — Viz například rozsudky ze dne 25. ledna 2007, *Robins a další* (C-278/05, EU:C:2007:56, bod 36), a ze dne 25. dubna 2013, *Hogan a další* (C-398/11, EU:C:2013:272, bod 42).

36 — Rovněž viz zprávu Komise o provedení směrnice Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, COM(95) 164 final, s. 48.

37 — Viz obdobnou poznámku, kterou jsem uvedl ve svém stanovisku ve věci *ENEFI* (C-212/15, EU:C:2016:427, bod 28).

38 — V některých státech budou například zaměstnanci považováni za prioritní věřitele, avšak až za věřiteli zajištěnými.

39 — Viz též bod 9 odůvodnění směrnice 2003/41.

1. Výsledek zamýšlený článkem 8

72. Ve světle výše uvedeného rozboru směrnice 2008/94 jako nástroje minimální harmonizace mám za to, že článek 8 neukládá členským státům zajistit *úplnou* ochranu důchodových práv zaměstnanců v případě platební neschopnosti jejich zaměstnavatele⁴⁰. Vzhledem k legislativní historii, znění a výkladu článku 8 Soudním dvorem je zřejmé, že podle uvedeného článku nelze uplatňovat vše v plném rozsahu.

73. Mám však za to, že podle článku 8 mají členské státy povinnost zajistit ochranu zájmů zaměstnanců, pokud jde o jejich nabytá či nabývaná důchodová práva, pokud možno způsobem a ve výši, které jsou rozumné a přiměřené.

74. Co je rozumné a přiměřené, však nelze stanovit abstraktně. Velký význam budou mít zvláštní kontext a skutkové okolnosti věci. V tomto stanovisku mohu nastínit obecná a ilustrativní kritéria pro posouzení, co lze považovat za rozumné a přiměřené. Součástí takového posouzení mohou být taková hlediska, jako je částka, kterou již zaměstnanec či zaměstnanci přispěli do penzijního fondu, částka, o kterou se v důsledku platební neschopnosti sníží jejich důchodová práva, doba, po kterou neměl penzijní fond dostatečné finanční krytí, a pravděpodobnost, že si zaměstnanec najde novou práci a bude schopen hradit nadále příspěvky do penzijního fondu.

75. V rozsudku Hogan došel Soudní dvůr k závěru, že členský stát odpovídá za ochranu přinejmenším 50 % dávek ve stáří vyplývajících z nabytých důchodových práv⁴¹. Tuto částku nelze patrně považovat za neměnnou a platnou ve všech možných budoucích případech. Spíše je třeba ji považovat za určitou minimální úroveň stanovenou v daném konkrétním kontextu.

76. Použití uvedených vodítek a posouzení přiměřenosti a rozumnosti přísluší v projednávané věci vnitrostátnímu soudu. Z informací předložených Soudnímu dvoru patrně vyplývá, že částka příspěvků na důchodové zabezpečení chybějících v penzijním fondu žalobce odpovídá době devíti měsíců. Německá vláda uvedla, že poskytla žalobci náhradu za tři z těchto devíti měsíců. Podle tvrzení žalobce budou jeho měsíční důchodová práva snížena o částku od 5 do 7 eur měsíčně, a to ze započitatelného pojistného období počínaje (patrně nejpozději) rokem 1996, kdy žalobce začal pracovat pro dlužníka v platební neschopnosti. Na základě tohoto východiska se jeví, že situace žalobce je vysoko nad minimální hranici stanovenou Soudním dvorem ve věci Hogan, avšak je na vnitrostátním soudu, aby tuto skutečnost ověřil.

2. Účinnost metod zvolených členskými státy

77. Členské státy sice mají široký prostor pro uvážení, používají však patrně dvě hlavní metody ochrany důchodových práv zaměstnanců podle článku 8⁴².

78. První metodou je zřízení subjektů, které mají ve své podstatě formu pojišťovacích institucí a které převezmou závazky zaměstnavatele v platební neschopnosti ve vztahu k příspěvkům jeho zaměstnanců na důchodové zabezpečení. Druhá metoda spočívá ve vynucení přísného právního oddělení majetku zaměstnavatele od majetku penzijního fondu a zajištění dostatečného majetku penzijního fondu.

40 — Rozsudky ze dne 25. ledna 2007, Robins a další (C-278/05, EU:C:2007:56, bod 57), a ze dne 25. dubna 2013, Hogan a další (C-398/11, EU:C:2013:272, body 43 a 51 a následující).

41 — Rozsudek ze dne 25. dubna 2013, Hogan a další (C-398/11, EU:C:2013:272, body 43 a 51 a následující).

42 — Obecně viz zprávu Komise o provedení směrnice Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, COM(95) 164 final, s. 46 a následující, a pracovní dokument útvarů Komise k provedení článku 8 a souvisejících ustanovení směrnice 80/987, pokud jde o systémy podnikového nebo mezipodnikového důchodového připojištění mimo rámec vnitrostátních zákonných systémů sociálního zabezpečení [SEC(2008) 475 final].

79. Německá vláda na jednání uvedla, že Německo používá obě zmíněné metody, a to v závislosti na druhu penzijního fondu, jehož je zaměstnanec účasten. Penzijním fondem žalobce je „Pensionkasse“. Podle německého práva je takový fond patrně chráněn druhou z uvedených metod⁴³.

80. Z důvodu uvedeného v bodě 76 tohoto stanoviska se na takovou situaci, jaká je dotčena v projednávané věci, patrně nevztahují požadavky článku 8. K druhé z uvedených metod je však třeba uvést následující obecnou závěrečnou poznámku.

81. Oddělení majetku zaměstnavatele od majetku penzijního fondu samo o sobě nepostačuje ke splnění cíle článku 8. To již bylo zmíněno výše ve vztahu ke směrnici 2003/41, kde jsem uvedl, že prosté oddělení majetku zaměstnavatele od majetku penzijního fondu neřeší problém vyvstávající v projednávané věci. Generální advokát C. O. Lenz rovněž ve věci Komise v. Itálie uvedl, že „ochrana, která se omezuje na nedotknutelnost fondů [...] a netýká se dostatečné výše plateb odváděných do těchto fondů, je zjevně nedostatečná“⁴⁴.

82. Za účelem řádného splnění svých povinností musí členský stát zajistit, aby majetek, jímž penzijní fond disponuje, postačoval ke splnění jeho závazků a aby nedocházelo opakovaně k nedostatečnému finančnímu krytí v neúnosné výši⁴⁵. To vyžaduje přísný dohled a zajištění dostatečného pojištění penzijních fondů. Uvedený dohled lze zajistit řadou různých způsobů. Zaměstnancům mohou být například pravidelně (měsíčně či čtvrtletně) zpřístupňovány informace o odvádění jejich příspěvků na důchodové zabezpečení do penzijního fondu. Další možností je, že sám stát zajistí pravidelný veřejný dohled nad penzijními fondy či zaměstnavatelem, nebo může penzijní fond případně nést pozitivní povinnost vykazovat platby příspěvků na důchodové zabezpečení.

83. Shrňme-li výše uvedené, ponechávají si členské státy značný prostor pro uvážení ohledně způsobu splnění své povinnosti podle článku 8. Jakmile však zvolí určitý způsob, musí být taková metoda skutečně dodržována a vynucována. Součástí jejího vynucování musí být pravidelný dohled, kterým se předejde případům vážného a dlouhotrvajícího nedostatečného finančního krytí.

84. Je nutno učinit závěr, že článek 8 směrnice 2008/94 nevyžaduje, aby z insolvenčního řízení vedeného proti majetku zaměstnavatele byly vyloučeny nesplacené mzdové pohledávky, které byly svěřeny zaměstnavateli za účelem jejich odvedení penzijnímu fondu k určitému datu, ale které zaměstnavatel nepoukázal na zvláštní účet. Zároveň však musí být cíle článku 8 dosaženo dostatečně a účinně jinými prostředky.

43 — Jak potvrdila německá vláda na jednání, jde o doplňkovou ochranu k náhradě podle ustanovení § 165 zákoníku sociálního pojištění, části III. U jiných druhů penzijního fondu se může použít § 7 zákona o podnikových důchodech, což je první metoda.

44 — Stanovisko generálního advokáta C. O. Lenze ve věci Komise v. Itálie (22/87, EU:C:1988:500, bod 48).

45 — Článek 16 směrnice 2003/41 sice umožňuje časově omezené nedostatečné finanční krytí, Komise však uvedla, že pokud členský stát připustí časově omezené nedostatečné finanční krytí důchodových systémů, měl by zároveň přijmout další opatření ke splnění nabytých a nabývaných práv zaměstnanců na starobní důchod pro případ platební neschopnosti jejich zaměstnavatele. Pracovní dokument útvarů Komise k provádění článku 8 a souvisejících ustanovení směrnice 80/987, pokud jde o systémy podnikového nebo mezipodnikového důchodového připojištění mimo rámec vnitrostátních zákonných systémů sociálního zabezpečení [SEC(2008) 475 final].

V – Závěry

85. Ve světle výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázku položenou Hessisches Landesarbeitsgericht (Hesenský zemský pracovní soud) takto:

„Článek 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/94/ES ze dne 22. října 2008 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele nevyžaduje, aby z insolvenčního řízení vedeného proti majetku zaměstnavatele byly vyloučeny nesplacené mzdové pohledávky, které byly svěřeny zaměstnavateli za účelem jejich odvedení penzijnímu fondu k určitému datu, ale které zaměstnavatel nepoukázal na zvláštní účet. Zároveň však musí být cíle článku 8 dosaženo dostatečně a účinně jinými prostředky.“